

[Statsministeren]

morandum, som vi siden hen har fulgt op med konkrete tekstforslag. Det havde to fordele. For det første repræsenterede det på et tidligt tidspunkt i forhandlingerne et sammenhængende bud på, i hvilken retning løsningerne burde findes. Men dernæst var det et utvetydigt signal om, at Danmark meget klarere end tidligere markerede sig som et land, der ønskede positive resultater. Og dette forhold har – det tør jeg godt sige – givet os en langt større indflydelse på forhandlingernes forløb, end det ellers ville have været tilfældet, ikke alene i form af konkrete danske fingeraftryk, men måske nok så vigtigt som et seriøst argument i diskussionerne om hele reformens karakter.

Når vi sammenligner det forhandlingsforløb, som nu er ved at være afsluttet, med tidligere reformplaner, er der både lighed og forskelle. For at tage det sidste først er det især slående, at ønsket om institutionelle ændringer, som tidligere altid var fuldstændig dominerende, i dag indtager en langt mere tilbagetrukket rolle. Tyngden ligger – og det passer godt med dansk holdning – hovedsagelig på de nye samarbejdsområder. Man kan udtrykke det på den måde, at samarbejdet er blevet mere modent. Interessen for integration for integrationens egen skyld er svindende. Til gengæld ser landene et stigende behov for at indlede et samarbejde om de udfordringer, som møder de moderne samfund, men vel at mærke når det giver bedre mening at tackle problemerne i fællesskab. Det er vigtigt. Nærhedsprincippet, som nu bliver direkte traktatfæstet, er udtryk for denne fortræffelige tankegang, som er meget dansk i sit indhold. Der er også grund til at fremhæve den gode overensstemmelse med den pragmatiske attitude, som igennem mange år har været et særkende netop for den danske Europapolitik.

En anden overordnet betragtning, som ikke direkte har været på bordet under forhandlingerne, men som alligevel har spillet en vigtig rolle, er forholdet til de øvrige europæiske lande, som enten har søgt om medlemskab, eller som vi snart forventer vil gøre det. Der har fra flere sider været udtrykt tvivl om hensigtsmæssigheden af at optage nye medlemslande i en situation, hvor Fællesskabet står over for så store ændringer i samarbejdets struktur. Der har også været udtrykt tvivl om, hvorvidt ansøgerlandene nu også var indstillet på at leve helt

op til ikke alene det eksisterende samarbejde, men også planerne for den fremtidige udbygning.

Men jeg synes, det er så glædeligt, at vi nu kan konstatere, at der i dag blandt medlemslandene er en voksende erkendelse af, at der snarest bør indledes forhandlinger med de oplagte ansøgerlande, og det vil sige Sverige og Østrig i første omgang. Lige så positivt har det været at se disse landes tilkendegivelser om de igangværende forhandlinger, tilkendegivelser, som viser, at disse lande netop ønsker at blive tilsluttet et dynamisk og fremadskridende samarbejde, ikke et samarbejde, som er standset op i en eller anden misforstået venteposition. Og det er meget interessant at notere sig, at det er fuldstændig det samme indtryk, man i denne tid får, når man har lejlighed til at diskutere disse temaer om EF's fremtid med repræsentanter for de central- og østeuropæiske lande.

Et fællesskab udvidet med de EFTA-lande, som ønsker det, og de central- og østeuropæiske lande, der ønsker det, i takt med at de opfylder betingelserne herfor, er vores mål, og det er en fornem Europavision. Men det ville være forkert at overse den sammenhæng, som findes mellem Fællesskabets indre udvikling og viljen og evnen til at åbne sig udadtil, som jeg netop har skildret.

Den udvikling, vi i øjeblikket kan iagttage i Jugoslavien og i Sovjetunionen, synes jeg giver os mindelser om en tid, da Europakortet så ganske anderledes ud, og hvor de normer og vilkår, der gjaldt for staternes samliv, var anderledes. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, at EF-samarbejdet i sin tid blev etableret netop for at komme videre fra tidligere tiders magtpolitik. Siden har samarbejdet udviklet sig til at være rammen om et tæt og tillidsfuldt samliv mellem medlemslandene på det økonomiske område og efterhånden også på en lang række andre områder. Ved siden af de økonomiske fordele er selve det forhold, at – vi kan jo lige så godt sige det åbent – tidligere fjender, modstandere, nu indgår i et intenst og forpligtende samarbejde, blevet et forbillede for andre. Vi står nu med en historisk chance for at bringe dette samarbejde endnu et vigtigt skridt fremad. Man kunne også sige, at vi ved at undlade at gøre det ville løbe en stor risiko, en risiko, som, den aktuelle situation i hele Europa